

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

De president van de Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2022-0000608450
Uw kenmerk

Datum 15 november 2022
Betreft Bestuurlijke reactie rapport 'Warmtefonds: geen gratis geld'

Onderstaand geef ik u de reactie op uw conceptrapport 'Warmtefonds: geen gratis geld'.

In uw rapport geeft u na de eerdere rapportage 'Zicht op revolverende fondsen' uit 2019 een tweede interessante beschouwing over de werking van revolverende fondsen en gaat u diepgaand in op het Warmtefonds. Ik geef hieronder graag een algemene reactie op het rapport over het Warmtefonds en daarna op uw concrete aanbevelingen.

Algemene reactie

U geeft onder meer aan dat de inzet van de publieke middelen in het Warmtefonds voor financiering voor woningeigenaren en Verenigingen van Eigenaren (VvE's) deels doeltreffend is, dat steeds meer woningeigenaren en VvE's de financiering gebruiken en dat zij de financiering in het algemeen terug betalen. Daarnaast geeft u aan dat de beoogde hefboom voor private financiering (75-80%) in het fonds is gerealiseerd en dat het fonds revolveert: het terugbetaalde geld wordt opnieuw ingezet en het resterende budget gaat na afloop van het fonds weer naar het Rijk. Verder geeft u aan dat de kosten voor het Rijk per vermeden ton CO2 bij het Warmtefonds lager zijn dan bij de subsidieregelingen ISDE en SEEH en noemt u het positief dat ik in de loop van de tijd het fonds toegankelijker heb gemaakt voor Verenigingen van Eigenaren (VvE's) en woningeigenaren die niet op de markt terecht kunnen. Ik ben verheugd over deze oordelen over het Warmtefonds.

Tegelijk ziet u een aantal punten waarop het beter kan: het Rijk wordt niet gecompenseerd voor waardeverlies van zijn budget in het Warmtefonds als gevolg van inflatie en het Warmtefonds verstrekt ook leningen aan woningeigenaren die bij de markt terecht zouden kunnen en willen. Ik zal hierop in gaan bij de betreffende aanbevelingen.

Reactie op de aanbevelingen:

U geeft aan dat het belangrijk is dat ik er aandacht voor heb dat de leningen van het Warmtefonds vooral worden ingezet voor verduurzamingsmaatregelen die zonder een lening van het Warmtefonds niet worden getroffen (waarborgen van de toegevoegde waarde van de leningen uit het fonds).

De belangrijkste inzet van het Warmtefonds bij het Klimaatakkoord was iedereen een financiering aanbieden tegen aantrekkelijke voorwaarden voor de verduurzaming van zijn of haar woning¹. Dit uitgangspunt geldt nog steeds. Tegelijk ben ik het met u eens dat de grootste toegevoegde waarde van het Warmtefonds is om zo veel mogelijk mensen en VvE's te bereiken die zonder het Warmtefonds niet zouden verduurzamen. Daarom zijn veel inspanningen de afgelopen jaren en ook in 2022 precies hierop gericht. Zo is de afgelopen tijd financiering beschikbaar gekomen voor woningeigenaren zonder leenruimte, woningeigenaren ouder dan 75 jaar, kleine VvE's en VvE's met gemengd bezit van corporaties en koopwoningen. Ook biedt het Warmtefonds sinds 1 november 2022 financiering aan met 0% rente voor woningeigenaren met een laag inkomen. Om te voorkomen dat het Warmtefonds te veel gebruikt wordt door woningeigenaren die goed op de markt terecht kunnen, hebben onder meer banken, NHG en het Rijk de afgelopen jaren gewerkt aan het vergemakkelijken van het gebruik van de hypotheek voor verduurzaming. Dit werpt zijn vruchten af: na spaargeld is de hypotheek de meest gebruikte financiering voor verduurzaming. Het Warmtefonds houdt voor hogere inkomens een rente aan die vergelijkbaar is met de NHG-hypotheekrente, zodat deze groep niet omwille van de rente overstapt naar het Warmtefonds². Daarbij is het belangrijk aan te geven dat ook woningeigenaren *met leenruimte* in de markt niet altijd een financiering bij marktpartijen kunnen krijgen die bij hen past. Het Warmtefonds biedt deze woningeigenaren een extra financieringsoptie, met andere voorwaarden, waardoor de kans toeneemt dat deze groep woningeigenaren alsnog zal overgaan tot verduurzaming.

U geeft aan dat ik er aandacht voor moet hebben dat de kosten voor het Rijk van de leningen zo laag mogelijk worden gehouden

Het beleidsdoel van het Warmtefonds is het stimuleren van verduurzaming van woningen door het bieden van aantrekkelijke financiering aan woningeigenaren en VvE's. Samen met u doe ik dat graag op een doelmatige manier waarbij rijksbudget meerdere malen wordt ingezet, privaat kapitaal wordt benut en mensen die het kunnen dragen, hun financiering terugbetalen. Ik zal ook de komende periode op het kostenniveau blijven letten. Het financiële resultaat van het rijksgeld is echter niet het beleidsdoel van het Warmtefonds. Financiële resultaten voor het Rijk mogen het bereiken van het beleidsdoel niet in de weg staan. Voor de doelgroepen die de afgelopen jaren zijn toegevoegd aan het fonds accepteert het Rijk dat een deel van de middelen die het Rijk ter beschikking stelt, uiteindelijk niet terug zal komen³. Datzelfde geldt voor het aanbieden van financiering door het Warmtefonds met 0% rente aan lage inkomens: dat kost belastinggeld. Ook ben ik mij er van bewust dat wanneer rijksgeld 30 jaar lang revolveert in een fonds voor woningeigenaren en uiteindelijk nominaal weer terugkomt naar het Rijk, de waarde van dat geld in de toekomst lager is: woningeigenaren en VvE's betalen geen inflatiecorrectie. Deze keuze is in overeenstemming met het beleidsdoel van het Warmtefonds: financiering met

¹ TK 2018-2019, 32813, 342, pagina 6 en 2019-2020, 32847, nr. 585.

² In het rapport geeft u aan dat een NHG-niveau van de rente zorgt voor concurrentie met banken. Bij aankoop hypotheek lijkt het echter niet waarschijnlijk dat woningeigenaren zonder NHG vanwege een relatief klein renteverskil overstappen naar het Warmtefonds.

³ TK 2019-2020, 32847, nr. 646.

Datum
15 november 2022
Kenmerk
2022-0000608450

aantrekkelijke voorwaarden aanbieden aan woningeigenaren en VvE's voor verduurzaming.

In uw rapport benadrukt u in een advies aan de minister van Financiën het belang van een juridisch kader voor revolverende fondsen en beveelt u een aantal toetspunten aan dat opgenomen kan worden in een toetsingskader voor revolverende fondsen.

Namens de minister van Financiën geef ik hierop de volgende reactie. Gezien het zeer uiteenlopende karakter van deze fondsen ziet het kabinet geen grond voor een uniforme aanpak. Zeker omdat - ondanks al deze verschillen - in alle gevallen de financiering van deze fondsen via begrotingen van de departementen verloopt, waarmee invulling wordt gegeven aan het parlementaire budgetrecht en de daarmee samenhangende ministeriële verantwoordelijkheid.

Het is aan de verantwoordelijke minister om de keuze voor een storting in een revolverend fonds te onderbouwen ten opzichte van regulier beleid via de begroting en ter goedkeuring aan het parlement voor te leggen. Het Integraal Afwegingskader (dat op het moment wordt herzien en omgezet wordt in het beleidskompas) is reeds een hulpmiddel voor de verantwoordelijke minister om tot een onderbouwde instrumentkeuze te komen (een revolverend fonds dan wel een ander instrument).

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Hugo de Jonge